

VENDIMI DHE GJETJET

Data e miratimit: 19 qershor 2019

Numri i lëndës 2017-02

Zufe Miladinović

kundër

EULEX

Paneli për Shqyrtimin e të Drejtave të Njeriut i mbledhur më 19 qershor 2019, ku të pranishëm ishin anëtarët e paraqitur në vijim:

Z. Guénaél METTRAUX, kryesues
Znj. Anna BEDNAREK, anëtare

Ndihmuar nga
Z. Ronald HOOGHMSTRA, zyrtar ligjor

Pas shqyrtimit të ankesës së lartpërmendur, e cila është dorëzuar në përputhje me Veprimin e Përbashkët të Këshillit 2008/124/CFSP të datës 4 shkurt 2008, Konceptin Llogaridhënës të EULEX-it të datës 29 tetor 2009 për themelimin e Panelit për Shqyrtimin e të Drejtave të Njeriut dhe rregullores së punës së Panelit siç është ndryshuar së fundi më 15 janar 2019,

Pas shqyrtimit, u vendos si në vijim:

I. PROCEDURAT PRANË PANELIT

1. Ankesa në këtë lëndë është regjistruar më 19 prill 2017.
2. Me shkresën e datës 20 prill 2017, Paneli ka njoftuar Misionin për regjistrimin e kësaj lënde në Panel.

3. Më 12 prill 2018, Paneli ka dërguar një deklaratë të fakteve dhe pyetjeve shëfës së Misionit (ShM) të EULEX-it Kosovë.
4. Më 22 maj 2018, ShM-ja ka dorëzuar përgjigjet e saja në Panel.
5. Më 10 janar 2019, parashtresat e ShM-së iu dërguan parashtresës së ankesës për komente. Ankuesja ishte ftuar të parashtrohte parashtresa shtesë, nëse kishte, më së voni deri më 4 shkurt 2019. Ankuesja kërkoi më shumë kohë për t'u përgjigjur dhe për të dhënë informacion shtesë për Panelin. Ajo u përgjigj më 6 mars 2019. Në letrën e saj, ankuesja tregoi se ajo qëndronte pranë ankesës së saj, duke vënë në dukje ato çfarë ajo i sheh si kontradikta në parashtresat e ShM-së dhe kishte kërkuar që ankesa të shpallej e pranueshme.
6. Me një vendim të datës 27 mars 2019, Paneli e deklaroi çështjen si të pranueshme ([http://hrrp.eu/docs/decisions/2019-03-27%20Admissibility%20Decision%202017-02%20\(Red.\).pdf](http://hrrp.eu/docs/decisions/2019-03-27%20Admissibility%20Decision%202017-02%20(Red.).pdf)). Në atë vendim, Paneli i parashtroi një sërë pyetjesh palëve dhe kërkoi që të ofronin ndonjë përgjigje deri më 20 maj 2019. Pyetjet ishin si më poshtë:

i. Për Misionin:

- a. Para datës 3 dhjetor 2013 dhe "Hedhja poshtë e Raportit Penal", çfarë hapi(hapa) hetues kishte marrë Misioni për të sqaruar këtë rast? A ishin të informuar të afërmit e personave të zhdukur për këto përpjekje?
- b. A është ndërmarrë ndonjë hap për të hetuar këtë rast apo për të mbledhur informacion pas kësaj date?
- c. Pas pranimit të një letre nga ankuesi më 1 dhjetor 2015, a ka ndërmarrë ndonjë hap Misioni për të hetuar këtë rast? Nëse po, çfarë hapi(hapa)?
- d. Gjatë transferimit të dosjes së lëndës në institucionet e Kosovës, a ishte dërguar ndonjë material hetues tek autoritetet vendore në lidhje me këtë rast? A ishte informuar ankuesi për këtë transferim?
- e. A është duke e monitoruar Misioni këtë rast?

ii. Për ankuesen:

- a. A jeni në dijeni rreth ndonjë përpjekjeje nga autoritet vendore (të Kosovës) për të hetuar këtë rast?

- b. A ka bërë shkelje apo a ka kontribuar Misioni në shkeljen e të drejtave të ankueses sipas neneve 2, 3, 8 dhe 13 të Konventës? Nëse po, në çfarë mënyre?
  - c. Cilat janë pasojat personale, financiare dhe emocionale – që lidhen me zhdukjen e të afërmit tuaj?
7. Më 13 maj 2019, ankuesi i dërgoi përgjigjet e saj në pyetjet e Panelit. Më 20 maj 2019, SHM-ja i dërgoi Panelit një letër me përgjigjet e saj. Këto letra iu dërguan palës kundërshtuese për informacione.

II. PËRBËRJA E PANELIT

8. Pas dorëheqjes së një prej anëtarëve të tij të përhershëm dhe në pritje të zëvendësimit të tij, Paneli do të mblidhet në këtë çështje vetëm me dy anëtarë në përputhje me rregullat 11 dhe 14 të rregullores së punës së Panelit.

III. FAKTET

9. Faktet e paraqitura nga ankuesja mund të përmbliidhen si më poshtë.
10. Ankuesja është bashkëshortja e z. Srboljub Miladinović.
11. Ankuesja deklaroi se më 25 qershor 1998, z. Srboljub Miladinović ishte larguar nga shtëpia e tyre në Reçan në komunën e Prizrenit për të udhëtuar me autobus për në Prishtinë. Autobusi ishte ndaluar pranë fshatit Carralevë nga persona të armatosur. Z. Miladinović ishte nxjerrë nga autobusi nën kërcënimin e forcës. Personat e armatosur ishin përpjekur të merrnin një person tjetër, V.I., me vete, por një grua në autobus kishte intervenuar dhe i kishte ndalë ata që ta merrnin V.I.
12. Ankuesja më vonë kishte mësuar nga V.I. se ata që e morën burrin e saj mendohej të ishin anëtarë të UÇK-së dhe se bashkëshortit të saj iu ishin mbyllur sytë dhe ishte lidhur para se të dërgohej në drejtim të Malishevës.
13. Në një raport të Njësisë së UNMIK-ut për Hetimin e Krimeve të Luftës (NjUKL) të datës 9 dhjetor 2004, të dhënë nga Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm (PSSP), doli që bashkëshorti i ankueses mund të ishte qëlluar gjatë rrëmbimit, përderisa përpiqej të arratisej, por se ai i kishte mbijetuar të shtënave.
14. Pas rrëmbimit të bashkëshortit të saj, ankuesja kishte kërkuar për të në gjithë Kosovën pa sukses. Në një moment në dhjetor 1998, ajo u përpoq të vizitonte një vend ku të burgosurit serbë pretendoheshin se ishin mbajtur peng, por pohon se asaj i është ndaluar hyrja në atë vend nga shefi i OSBE-së, Misioni i Verifikimit të Kosovës dhe stafi i tij. Dikur më vonë,

ankuesja dëgjoi nga një person i panjohur se bashkëshorti i saj ishte lidhur në një pemë në një fshat afër Lipjanit dhe pastaj ishte vvarë.

15. Ankuesi raportoi rrëmbimin dhe zhdukjen e bashkëshortit të saj në Ministrinë e Punëve të Brendshme të Serbisë, OSBE, në Gjykatën Penale Ndërkombëtare për ish-Jugosllavinë (ICTY) në Beograd dhe në Kryqin e Kuq Jugosllav. Përveç kësaj, ankuesja i bashkëngjiti ankesës së saj një raport penal drejtuar Prokurorit Ndërkombëtar të Prokurorisë Publike të Qarkut, Prizren.
16. Më 9 shtator 1998, Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq (KNKK) hapi një kërkesë për ta kërkuar z. Miladinović. Emri i tij gjithashtu u paraqit në një listë të personave të zhdukur, të komunikuar nga KNKK-ja tek Policia e UNMIK-ut më 12 tetor 2001 dhe në një bazë të të dhënave të përpiluar nga Zyra e UNMIK-ut për Persona të Zhdukur dhe Mjekësi Ligjore (OMPF). Në listën në internet të personave të zhdukur që mirëmbahet nga Komisioni Ndërkombëtar për Persona të Zhdukur 3 (ICMP3) në lidhje me z. Miladinović në pjesët përkatëse shkruan si vijon: “Janë mbledhur mostra të mjaftueshme referimi” dhe “Nuk është gjetur përputhje me ADN-në”.
17. Ankuesja pohon se autoritetet nuk kanë bërë asgjë efektive për të gjetur bashkëshortin e saj për më shumë se dhjetë vite pasi ai është zhdukur.
18. Më 7 prill 2009, ankuesja ka parashtruar një ankesë pranë Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut (PKDNj) të UNMIK-ut më 7 prill 2009. PKDNj-ja ka dhënë mendimin e vet më 1 shtator 2013 dhe në atë vendim shkruan si në vijim:

“Paneli (PSDNj-ja) thekson që zhdukjet e imponuara dhe ekzekutimet arbitrare përbëjnë shkelje serioze të të drejtave të njeriut, të cilat do të hetohen dhe ndiqen në të gjitha rrethanat. Paneli gjithashtu thekson që UNMIK-u si administrues territorial i Kosovës nga viti 1999 deri më 2008, kishte përgjegjësinë primare t’i hetojë në mënyrë efektive dhe t’i ndjekë ata që ishin përgjegjës për vrasje, rrëmbime apo zhdukje në rrethana kërcënimi me jetë. Dështimi për ta bërë këtë paraqet shkelje të mëtejme serioze të të drejtave të viktimave dhe më të afërmeve të tyre, në veçanti të së drejtës për ta ditur të vërtetën lidhur me çështjen.

Paneli thekson shqetësimet e PSSP-së që burimet joadekuate, veçanërisht në fillim të misionit të UNMIK-ut, e bënë të vështirë plotësimin e obligimeve të UNMIK-ut ndaj të drejtave të njeriut. Do të ishte normale që UNMIK-u t’i merr masat e duhura me qëllim që t’i ndalë shkeljet e theksuara dhe t’i korrigjojë atë sa është e mundur me efektet nga kjo. Megjithatë, siç ka theksuar Paneli më lart (shih § 18), përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me administrimin e drejtësisë në Kosovë përfundoi më 9 dhjetor 2008, me marrjen përsipër nga EULEX-i të kontrollit të plotë operacional në fushën e zbatimit të ligjit. Prandaj, UNMIK-u nuk është më në pozitë të merr masa që do të kenë ndikim të drejtpërdrejtë në hetime që ende janë në zhvillim e sipër pranë EULEX-it apo autoriteteve vendore.

Gjithashtu pas shpalljes së pavarësisë nga Institucionet e Përkohshme të Vetëqeverisjes të Kosovës, më 17 shkurt 2008 dhe më pas hyrjes në fuqi të Kushtetutës së Kosovës më 15 qershor 2008, UNMIK-u ka pushuar së kryeri funksione ekzekutive në Kosovë, dhe ky fakt kufizoi aftësinë e tij për të siguruar korrigjim të plotë dhe efektiv të shkeljeve të kryera, siç kërkohet me parimet e vendosura në të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut". Paneli konsideron se kjo situatë faktike nuk e liron UNMIK-un nga detyrimi tij për të korrigjuar sa më shumë që të jetë e mundur efektet e shkeljeve për të cilat është përgjegjës".

19. PKDNj-ja ka përfunduar, *ndër të tjera*, si vijon:

"Konstaton se ka pasur shkelje të obligimit procedural sipas nenit 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut;

Konstaton se ka pasur shkelje të obligimit esencial sipas nenit 3 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut;

Rekomandon që UNMIK-u të kërkojë nga EULEX-i dhe autoritetet e tjera kompetente në Kosovë të ndërmarrin të gjitha hapat e mundshëm për të siguruar që hetimi penal për zhdukjen e z. Srboljub Miladinović të vazhdojë në përputhje me nenin 2 të KEDNj-së dhe që autorët të sillen para drejtësisë".

20. Në një datë të mëvonshme, ankuesja ka pranuar një letër nga Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara (PSSP-ja) si në vijim:

"Pas shqyrtimit të mendimit dhe rekomandimeve të Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut lidhur me ankesën e znj. Zufe Milladinović (lënda nr. 86/09), më datën 13 nëntor 2013 kam njoftuar Panelin tim këshillëdhënës për si në vijim:

Që në fillim dëshiroj të shpreh mirënjohjen time për punën e Panelit dhe për rekomandimet e dhëna lidhur me ankesën në fjalë.

Lidhur me rekomandimin e parë, ashtu siç është rekomanduar nga Paneli, UNMIK-u do të vazhdojë të nxisë EULEX-in dhe autoritetet e tjera kompetente që të vazhdojnë të ndërmarrin të gjithë hapat e mundshëm për t'u siguruar që hetimet penale lidhur me zhdukjen e bashkëshortit të ankueses të vazhdohen dhe që kryerësit e krimeve të vihen para drejtësisë.

Lidhur me rekomandimin e dytë të Panelit, më vjen keq për mungesën e hetimit të efektshëm lidhur me zhdukjen e bashkëshortit të ankueses, gjë e cila gjithashtu ka shkaktuar shqetësim dhe vuajtje mendore.

Paneli gjithashtu ka rekomanduar që unë të ndërmarr hapa të duhur lidhur me pagesën e kompensimit për ankuesin lidhur me dëmin moral, si dhe të ndërmarrë

hapa të duhur për realizimin e programit të plotë dhe gjithëpërfshirës të reparacioneve. Në këtë drejtim, dëshiroj të përkujtoj se veprimet në fjalë kanë të bëjnë me aktivitetet e institucioneve të themeluara në kuadër të administratës së përkohshme të Kosovës. Si të tilla, po qe se UNMIK-u edhe sot do të vazhdonte të ketë kontroll ndaj këtyre institucioneve, do të kishte qenë në pozitë që t'ia referojë rekomandimet e Panelit këtyre institucioneve në mënyrë që ato të ndërmarrin veprimet e duhura. Unë jam i gatshëm të diskutoj mundësinë e themelimit të mekanizmit për trajtimin e këtyre çështjeve me autoritetet përkatëse në rrethanat e duhura.

Në fund, përkitazi me rekomandimin e pestë lidhur me garancitë për mospërsëritje, dëshiroj të theksoj se UNMIK-u më nuk zbaton funksione policore, duke përfshirë edhe hetimet policore. Në këtë drejtim, dëshiroj të përkujtoj se Paneli është themeluar nga UNMIK-u me mandat për të shqyrtuar ankesat nga cilido person a grup i individëve që pretendojnë se kanë qenë viktimë e shkeljeve të të drejtave të tyre të njeriut nga ana e UNMIK-ut. Unë gjithashtu dëshiroj të përkujtoj se mandati i UNMIK-ut dhe, rrjedhimisht, mandati i PSSP-së, është i kufizuar në atë që parashihet në Rezolutën 1244 (1999) të Këshillit të Sigurimit, ashtu siç ka ndryshuar me kalimin e kohës sipas rrethanave të përcaktuara nga Këshilli i Sigurimit.

Thënë në përgjithësi, Panelin mund ta informojmë se organet kryesore të Organizatës së Kombeve të Bashkuara kanë miratuar rezoluta dhe vendime të shumta, përmes të cilave pasqyrohet rëndësia e avancimit dhe mbrojtjes së të drejtave të njeriut, duke përfshirë edhe mbrojtjen e tyre nga Kombet Bashkuara. Organizata gjithashtu vazhdon të bëjë ndryshime me qëllim të fuqizimit të punës së saj për të ardhmen dhe brenda fushëveprimit të Organizatës Kombeve të Bashkuara, ku mund të bëjë ndryshime. Në këtë aspekt, do të vazhdojë përpjekjet e veta në plotësimin e misionit të vet për mbrojtjen e njerëzve nga dëmi”.

21. Në një datë të pasaktësuar më pas, ankuesja e ka adresuar çështjen në EULEX. Ajo u informua nga EULEX-i se akuza penale e regjistruar në Zyrën e Prokurorisë Speciale të Kosovës ishte hedhur poshtë për shkak të mungesës së provave në lidhje me autorët. Ajo u informua më tutje nga EULEX se rasti do të mbetet aktiv derisa të përcaktohej fati i bashkëshortit të saj.

IV. ANKESA

22. Ankuesja i referohet dy të drejtave themelore të caktuara të pasqyruara në dispozitat e mëposhtme: Nenit 2 i Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (Konventa), nën drejtimin e tij procedural, i cili garanton të drejtën themelore të njeriut për jetën dhe siguron për një detyrim për të hetuar rastet e vdekjeve të dyshimta; Nenit 3 të Konventës, i cili garanton të drejtën e personit për të mos iu nënshtruar torturës ose trajtimit ose ndëshkimit çnjerëzor ose poshtërues.

23. Rasti u shpall gjithashtu i pranueshëm në lidhje me Nenin 8 dhe 13 të Konventës dhe të drejtat e garantuara në bazë të tij.
24. Të njëjtat të drejta themelore të njeriut garantohen nga një numër i traktateve të tjera ndërkombëtare, duke përfshirë Konventën Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike. Këto të drejta janë pjesë e një grupi thelbësor të të drejtave themelore të njeriut, të cilat janë të garantuara për të gjithë si një çështje e së drejtës ndërkombëtare zakonore.
25. Duke marrë parasysh marrëdhënien e ngushtë familjare ndërmjet viktimës së drejtpërdrejtë dhe ankueses, Paneli është i bindur që ankuesja mund të konsiderohet si viktimë dytësore e shkeljeve të supozuara dhe se si e tillë viktimë e mundshme në pajtim me rregullën 25(1) të rregullores së punës së Panelit. Paneli gjithashtu thekson në lidhje me këtë se neni 24(1) i Konventës Ndërkombëtare për Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet me Forcë thekson se “viktimë” për qëllimin e kësaj Konvente nënkuptohet personi i zhdukur dhe çdo individ që ka pësuar dëm si rezultat i drejtpërdrejtë i zhdukjes me forcë.

V. PARASHTRESAT E PALËVE

Ankuesja

26. Siç përmbledhet më lartë, ankuesja pretendon se EULEX-i Kosovë gjatë ushtrimit të mandatit të tij ekzekutiv duhej të kishte hetuar zhdukjen e bashkëshortit të saj dhe me faj nuk e ka bërë atë në kundërshtim me të drejtat themelore të tij dhe të bashkëshortit të saj.

Shefi i Misionit (“ShM”) në lidhje me pranueshmërinë

27. Parashtrësas e ShM-së lidhur me pranueshmërinë i janë dërguar Panelit më 22 maj 2018. Një numër parashtrësash të bëra në këtë kontekst janë relevante këtu dhe prandaj përsëriten për qëllimet e tanishme.
28. ShM-ja pohon se dosja që ka të bëjë me zhdukjen e viktimës ishte ofruar nga UNMIK-u tek EULEX-i diku nga fundi i vitit 2008 dhe fillimi i vitit 2009.
29. UNMIK-u që fillimisht kishte kryer një hetim të këtij rasti, kishte hapur një dosje të personave të zhdukur më 4 prill 2002. Një “raport hetimor Ante-Mortem” sugjeronte se UNMIK-u në një moment kishte biseduar me të.
30. Në një datë të pasaktësuar, ankuesja ka parashtruar një ‘Raport mbi akuzën penale ndaj kryesve të panjohur të veprave penale’ pranë Prokurorit Ndërkombëtar të Prokurorisë së Qarkut në Prizren.

31. Më 14 shtator 2008, rasti ishte rishikuar nga UNMIK-u dhe ishte përpiluar një 'Raport i shqyrtimit të analizës së rasti', duke treguar se rasti duhej të mbetej në pritje 'duke pritur informacione të mëtejshme'.
32. Vlerësimi fillestar i lëndës nga një prokuror i EULEX-it është bërë më 6 mars 2009.
33. Më 20 korrik 2009, prokurori i EULEX-it ka lëshuar një 'Kërkesë për t'i kryer hetimet' (PPP numër 150/09/UNMIK nr. CCIU 2005-00190).
34. Më 11 janar 2011, Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës të EULEX-it (NjHKL) ka shqyrtuar përsëri lëndën.
35. Më 3 dhjetor 2013, një prokuror i EULEX-it në PSRK ka shqyrtuar përsëri dosjen e lëndës dhe ka lëshuar 'Hedhje poshtë e raportit penal' bazuar në pikëpamjen se nuk kishte asgjë në dosjen e lëndës që mund të sugjeronte veprime të mundshme hetimore'.
36. Më 1 dhjetor 2015, Misioni ka pranuar një letër nga ankuesi, të datës 1 nëntor 2015.
37. Më 22 dhjetor, Misioni iu është përgjigjur letrës së parashtrueses së ankesës dhe i ka ofruar asaj një kopje të 'Hedhja poshtë raportit penal'. Dokumenti nuk ishte mundur të dërgoj me sukses. Dokumenti ishte ridërguar përmes zyrës së EULEX-it në Beograd dhe përfundimisht ishte dorëzuar më 31 dhjetor 2015.
38. Më 14 maj 2018, dosja e lëndës që lidhet me zhdukjen e z. Miladinović ishte transferuar në institucionet e Kosovës.
39. Dosja e lëndës e mbajtur nga EULEX-i nuk përmban asnjë indikacion se EULEX-i më tej kishte kontaktuar UNMIK-un pas marrjes së kësaj dosje. ShM-ja gjithashtu ka treguar se Misioni nuk ka kërkuar të kontaktojë ndonjë subjekt tjetër të përfshirë në këtë çështje (p.sh., KNKK-së, UNMIK-ut, etj.) me qëllim të marrjes së informacionit që mund të kenë në lidhje me këtë rast.
40. Nuk ka asnjë indikacion në të dhënat se Misioni ka kërkuar të kontaktojë ankuesen ose të afërmit e tjerë të viktimave gjatë hetimit të këtij rasti ose t'i mbante të informuar për këtë çështje. Misioni shpjegon se 'Hedhja e raportit penal' nuk i ishte dorëzuar parashtrueses së ankesës për shkak të 'situatës politike' 'në atë kohë dhe se dorëzimi i dokumenteve ku shënonte "Republika e Kosovës" ishte *de facto* e pamundur në atë kohë.
41. Paneli vëren se shënimet nuk sugjerojnë që EULEX-i ka intervistuar ose ka kërkuar të intervistonte ndonjë dëshmitar (potencial) në lidhje me atë rast.

Parashtrësirat e ankuesit mbi meritat e rastit

42. Në letrën e saj të datës 13 maj 2019, ankuesi në përgjigje të pyetjeve të Panelit tregon si në vijim. Së pari, ajo nuk ishte njoftuar për ndonjë përpjekje të bërë nga autoritetet vendore (të Kosovës) për të hetuar këtë rast. Së dyti, ankuesja përsërit se Misioni ka dështuar të përmbushë përgjegjësitë e veta në këtë rast dhe kështu ka shkelur të drejtat e saj sipas neneve 2, 3, 8 dhe 13 të Konventës. Ajo vëren, në veçanti:

"Nuk kam informata se EULEX-i ka marrë masa efikase për të siguruar që hetimi penal mbi zhdukjen e bashkëshortit tim të vazhdojë dhe se autorët e krimit të dalin para drejtësisë".

43. Së treti, në përgjigje të hetimit të Panelit për atë pikë, ajo pohon se zhdukja e bashkëshortit të saj i ka shkaktuar -

"Shqetësim i madh mendor me intensitet të lartë dhe kohëzgjatje të gjatë, dhe se për shkak të mungesës së veprimit që synon hetimin e zhdukjes së tij dhe ndëshkimin e autorëve, ende vazhdoj të vuaj shqetësime mendore. Bashkëshorti im i zhdukur më ka mbështetur, kështu që pas kësaj zhdukje kam humbur plotësisht sigurinë materiale dhe mjetet e mbështetjes".

44. Së fundi, ankuesja i kërkon Panelit të urdhërojë Misionin që –

"Publikisht ta pranoj përgjegjësinë për dështimin e tij për të kryer hetime efikase në lidhje me zhdukjen e bashkëshortit tim, si dhe për vuajtjen dhe vuajtjen mentale [që ajo] ka vuajtur, për të ndërmarrë veprime adekuate me qëllim kompensimin e dëmit moral që lidhet me shkeljet e konstatuara të Konventës dhe të ndërmarrin hapa adekuate drejt realizimit të një programi të plotë dhe gjithëpërfshirës të dëmshpërblimit".

Parashtrësirat e ShM-së mbi meritat e rastit

45. Parashtrësirat e shëfës së Misionit në lidhje me bazueshmërinë e këtij rasti u morën më 20 maj 2019. Në letrën e saj, ShM-ja thekson se nuk ka informata të mëtejshme të disponueshme për të dhënë në lidhje me pyetjet a-c të paraqitura nga Paneli në Vendimin e tij të pranueshmërisë (shih më lart paragrafi 6).

46. Pyetja e katërt e Panelit ishte si më poshtë: "Kur transferoheshin shkresat e lëndëve në institucionet e Kosovës, a ishte ndonjë material hetues i miratuar pranë autoriteteve vendore në lidhje me këtë rast? A ishte i informuar ankuesi për këtë transferim? ". Si përgjigje, Misioni përsëriti se i kishte dërguar të gjitha dokumentet në posedim lidhur me këtë rast tek autoritetet e Kosovës më 15 maj 2018. Misioni pastaj shpjegon edhe një herë procesin e shqyrtimit dhe dorëzimit të dosjeve të tilla. Në këtë rast specifik, ShM-ja shton:

"Dokumenti për transferimin e dosjeve përgatitur nga kryeprokurori i EULEX-it dhe i adresuar kryetarit të PSRK-së, tërhoqi vëmendjen në faktin se një dëshmitar i mundshëm në këtë rast nuk ishte intervistuar dhe rekomanduar si në vijim: që dëshmitari i përmendur [të gjendet] dhe të intervistohet; që faktet e përfshira në kallëzimet penale të kontrollohen hollësisht me dëshmi të disponueshme në dosje të tjera lidhur me veprat penale të ndërlidhura me kohën dhe aspektin gjeografik.

47. Misioni nuk specifikon se çfarë materiali dëshmuës, nëse ka, ishte transferuar si pjesë e dosjes. As nuk i drejtohet pyetjes së dytë të Panelit (d.m.th. nëse parashtruesi i ankesës ishte njoftuar për këtë transferim).
48. Në përgjigje të pyetjes së Panelit nëse Misioni po monitoronte këtë rast, ShM-ja është përgjigjur se Misioni "aktualisht nuk është duke e monitoruar këtë rast pasi që, për aq sa është në dijeni, rasti nuk është aktiv".
49. Duke trajtuar më në përgjithësi meritat e ankesës, Misioni thotë se -

"Nuk mund dhe nuk do të mohojë se mënyra e trajtimit të këtij rasti ishte ndikuar shumë nga sfidat e mëdha me të cilat ballafaqohej Misioni, në zbatimin e mandatit të tij ekzekutiv në fushën e krimeve të luftës dhe krime të tjera të rënda, që nga fillimi i ekzistencës së tij".

Këto sfida, që paraqet Misioni, nuk lidhen vetëm me madhësinë e detyrës, por edhe me numrin dhe gjendjen e dosjeve të lëndëve të marra nga UNMIK-u. Misioni shpjegon se dosjet e lëndëve të pranuara si "të mbyllura" nga UNMIK-u ishin ato "për të cilat mbetjet e të zhdukurve ishin gjetur në momentin e transferimit të dosjeve".

50. Misioni e përshkruan marrjen e dosjeve nga UNMIK-u me dokumente që mungojnë; materiale të pa-indeksuara; kopje të dokumenteve mezi të lexueshme; dhe bazat e të dhënave që nuk mund të kontrolloheshin me lehtësi. Si rezultat, Misioni ka përshkruar në disa hollësi kohën dhe përpjekjet e nevojshme që merr për të shqyrtuar dhe përpjekur për të organizuar atë informacion.
51. Misioni thekson atë që thotë se ishte një tjetër sfidë e madhe në lidhje me regjistrimet e trashëguara nga UNMIK-u, përkatësisht se "një numër i madh i dosjeve policore të krimeve të luftës që duhej të ishin raportuar pranë autoriteteve prokuroriale kompetente para dorëzimit në EULEX, ose që duhej të hidheshin poshtë për shkak të mungesës së provave, në të vërtetë ishin dorëzuar në stacionin e policisë edhe pse ishin kryesisht joaktive për një numër të konsiderueshëm vitesh ". Kjo e ka bërë të nevojshme që EULEX-i të shqyrtojë një numër të madh (1.200) të dosjeve policore të krimeve të luftës për të vendosur se cilat të hetoheshin dhe cilat të liqeshin mënjandë.
52. Misioni përfundon si në vijim:

"Duke pasur parasysh sfidat e përshkruara më sipër dhe burimet e kufizuara në dispozicion, është e mundshme që gabimet dhe lëshimet mund të kenë ndodhur. Në këtë rast të veçantë, duke u njoftuar në lidhje me këtë, Misioni kërkoi të korrigjojë gjendjen në momentin e dorëzimit të dosjes së lëndës në institucionet kompetente të Kosovës, siç është përshkruar më lart."

VI. SHQYRTIMET

Mandati ekzekutiv dhe përgjegjësitë e Misionit

53. Veprimet e prokurorëve dhe policisë së EULEX-it në parimin janë pjesë e mandatit ekzekutiv të EULEX-it Kosovë në sektorët e drejtësisë, policisë dhe doganave. Prandaj, në parim ato bien në kuadër të mandatit të Panelit (shih, për shembull, *K-T kundër EULEX-it*, 2013-05 deri 2013-14, 21 prill 2015, paragrafi 43, *Krlić kundër EULEX-it*, 2012-21, 26 gusht 2014, paragrafi 23; *Y kundër EULEX-it*, 2011-28, 15 nëntor 2012, paragrafi 35).
54. Paneli tashmë ka pasur rastin të theksojë se Misioni i EULEX-it nuk është shtet dhe se aftësia e tij për të garantuar mbrojtjen efektive të të drejtave të njeriut nuk mund të krahasohet në të gjitha aspektet përkatëse me atë që mund të pritet nga një shtet (shih vendimin e Panelit në *A, B, C, D kundër EULEX-it*, 2012-09 në 2012-12, 20 qershor 2013, paragrafi 50, *K-T kundër EULEX-it*, cituar më lart, paragrafi 53, krahasoni gjithashtu vendimin e PKDNJ-së në lëndët 248/09, 250/09 dhe 251/09, 25 prill 2013, paragrafi 35).
55. Pritjet e vendosura mbi aftësinë e EULEX-it për të hetuar dhe zgjidhur çështjet komplekse penale duhet të jenë realiste dhe të mos i ngarkojnë EULEX-it një barrë joproporcionale që mandati dhe burimet e tij nuk mund të priten t'i përmbushin në mënyrë të arsyeshme (LO kundër EULEX, 2014-32, dhe të gjeturat, 11 nëntor 2015, paragrafët 43 dhe 45, dhe referencat e tij në: Vendimin e Panelit në *A, B, C, D kundër EULEX-it*, 2012-09, 2012-12, 20 qershor 2013, para 50; kundër EULEX-it, 2013-05 në 2013-14, 21 prill 2015, paragrafi 53, krahasoni gjithashtu vendimin e PKDNJ-së në lëndët 248/09, 250/09 dhe 251/09, 25 prill 2013, paragrafi 35; në rastet 248/09, 250/09 dhe 251/09, të cituar më lart, paragrafi 70-71 Shih gjithashtu Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendim për Pranueshmëri, 29 shtator 2015, paragrafët 35-37; DW, EV, FU, GT, Zlata Veselinovic, HS, IR kundër EULEX-it, 2014-11 deri 2014-17, Vendim mbi pranueshmëri, 30 shtator 2015, paragrafët 72-74, shih gjithashtu vendimin e PKDNJ në lëndët 248/09, 25 0/09 dhe 251/09, cituar me lart, par. 70-71). Prandaj, në secilin rast, Paneli duhet të shqyrtojë nëse ka pasur pengesa konkrete dhe reale që mund të kenë dëmtuar kapacitetin e EULEX-it për të kryer një hetim të shpejtë dhe efektiv të një rasti. Një vlerësim i tillë nuk ka për qëllim të justifikojë mangësitë operationale që nuk lidhen me sfida konkrete dhe të demonstrueshme. Shih, përsëri, L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, Vendimi dhe Gjetjet, 11 nëntor 2015, para. 44.
56. Në vlerësimin e kësaj ankese, Paneli ka marrë parasysh vështirësitë e përfshira domosdoshmërisht në hetimin e krimeve të luftës në një shoqëri pas konfliktit si Kosova

(shih L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, 11 nëntor 2015, paragrafi 44 dhe referencat e përmendura aty, Palic kundër Bosnjë dhe Hercegovinës, aplikacioni 4704/04, aktgjykimi i 15 shkurtit 2011, paragrafi 70, vendimi i PKDNj-ja në lëndët 248/09, 250/09 dhe 251/09, cituar më lartë, paragrafët 44 dhe 62 e tutje). Megjithatë këto vështirësi nuk duhet të shërbejnë për të maskuar apo justifikuar dështimet hetimore që nuk janë në ndonjë mënyrë kuptimplotë të lidhur me vështirësitë e përmendura. Prandaj, Paneli do të vlerësojë në çdo rast nëse një hap i veçantë hetimor që normalisht ishte i hapur për EULEX-in do të ishte bërë jopraktik nga arsyet që lidhen me rrethanat pas konfliktit, të pavarura nga ata që kryejnë hetimin (L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, Vendim dhe Gjetjet, 11 nëntor 2015, paragrafi 44).

57. Veçanërisht relevante në vlerësimin e përgjigjes së Misionit është fakti se aftësia e tij për të përmbushur detyrimet e veta hetimore është ndikuar nga të dy rrethanat e përgjithshme në të cilat ishin kryer krimet dhe nga sjellja e UNMIK-ut pas këtyre krimeve. Krimet e kryera në kontekstin e një konflikti të armatosur janë pothuajse gjithmonë një sfidë për të hetuar. Sfida shpesh mbetet menjëherë pas një konflikti, sepse dëshmitë mund të shkatërrohen ose të kufizohen në natyrë dhe gatishmëria ose aftësia e dëshmitarëve për të dhënë informacion mund të reduktohet ndjeshëm për shkak të rrethanave të sigurisë. Paneli ka marrë në konsideratë këto sfida gjatë marrjes së vlerësimit ndaj përgjigjes së Misionit.
58. Paneli gjithashtu ka marrë parasysh faktin se EULEX-i Kosovë duhej të përballej dhe të trajtojë trashëgiminë hetimore të UNMIK-ut. Paneli nuk është i autorizuar të shqyrtojë ose të vlerësojë veprimet e UNMIK-ut. Këtë e bën vetëm këtu, për aq sa ka ndikuar në punën e Misionit. Është me të vërtetë e qartë nga parashtimet e Misionit - dhe nga procesverbalet e rasteve të tjera që kanë ardhur pranë Panelit - që ruajtja dhe transferimi i dosjeve të UNMIK-ut në Mision ishte pak se e mjaftueshme dhe e kishte bërë punën e Misionit edhe më të komplikuar në lidhje me hetimin e rasteve të regjistruara në ato dosje. Prandaj Paneli nuk do t'i ngarkoj Misionit mangësitë dhe defektet të shkaktuara nga veprimet e UNMIK-ut dhe do të jetë i kujdesshëm për të kufizuar vlerësimin e tij në veprimet e Misionit.
59. Në çdo rast, në rastet e veçanta të këtij serioziteti, autoritetet hetimore pritet të veprojnë me kujdes dhe shpejtësi të arsyeshme dhe të investojnë burime në përputhje me domosdoshmërinë dhe mundësinë për zgjidhjen e lëndës. Përderisa asnjë autoritet hetues nuk mund të pritët të zgjidhë të gjitha rastet e paraqitura përpara tij, pritët të veprojnë me një kujdes të tillë, shpejtësi dhe efektivitet, duke pasqyruar rëndësinë e çështjes nën hetim (L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, Vendimi dhe gjetjet, 11 nëntor 2015, paragrafët 46 dhe 59, dhe referenca e tyre në GjEDNj: Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë, aplikacioni nr.16064 / 90 e tutje, aktgjykimi i 18 shtatorit 2009, paragrafi 191, Palic kundër Bosnjë dhe Hercegovinës, 4704/04, aktgjykimi i datës 15 shkurt 2011, paragrafi 63).
60. Një angazhim dhe lidhje e rreptë ndaj këtyre standardeve është veçanërisht e rëndësishme për një mision të sundimit të ligjit që synon të shërbejë si një shembull i angazhimit të shoqërisë për t'i dhënë fund mosndëshkimit dhe për të ndërtuar në të një ndjenjë përgjegjësie ndaj shkeljeve të rënda të të drejtave. Çdo standard që është më pak se ai që

u përmend më sipër do të rrezikonte të krijonte një ndjenjë të pranimit të mosndëshkimit dhe mosrespektimit të kërimit të drejtësisë dhe llogaridhënies ndaj viktimave (L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, Vendimi dhe Gjetjet, 11 nëntor 2015, paragrafi 46 dhe referenca në GjEDNj: Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë, aplikacioni nr.16064/90 e tutje, aktgjykim i 18 shtatorit 2009, paragrafi 191, Palic kundër Bosnjë dhe Hercegovinës, aplikacioni 4704/04, aktgjykimi i 15 shkurtit 2011, paragrafi 63); Vendimi i PKDNj-së në lëndët nr. 248/09, 250/09 dhe 251/09, 25 prill 2013, para. 80.); Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendimet dhe të gjeturat, 19 tetor 2016, par. 37; shih gjithashtu vendimin e PKDNj-së në lëndët nr. 248/09, 250/09 dhe 251/09, cituar më lart, par. 80).

61. Sa i përket çështjes së shpejtësisë, Paneli dëshiron të theksojë si më poshtë. Lidhur me detyrimet e tij hetuese, Misioni kërkohet të hetojë dyshimet e besueshme ndaj shkeljeve të drejtave të njeriut me kujdes dhe shpejtësi dhe për të siguruar në të gjitha rastet se reagimi hetimor i Misionit është në përpjesëtim me rëndësinë e çështjes. Në përgjithësi, përgjigja duhet të jetë e tillë që të garantojë mbrojtjen efektive të të drejtave në fjalë. Shih, në përgjithësi, Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, 19 tetor 2016, par. 36. Gjithashtu shih Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë, Kërkesa nr. 16064/90 e tutje, aktgjykim i 18 shtatorit 2009, par. 191; Oğur kundër Turqisë, Kërkesa nr. 21594/93, aktgjykim i 20 majit 1999, par. 88; Hugh Jordan kundër Mbretërisë së Bashkuar, Kërkesa nr. 24746/94, Aktgjykim i 4 majit 2001, par. 105-09; Douglas-Williams kundër Mbretërisë së Bashkuar, Kërkesa nr. 56413/00, vendimi i 8 janarit 2002. Kur detyrimi i shtetit ose autoritetit përfshin detyrim për të hetuar, kriteri për shpejtësi duhet të zbatohet në të gjitha fazat dhe aspektet e hetimit: nxitjes së tij, sjelljes së tij dhe kryerjes së tij. Kriteri për shpejtësi është relative për nga natyra: varet nga rrethanat e secilit rast veç e veç, në veçanti prej sfidave të paraqitura nga rasti, vështirësitë për t'iu qasur dëshmitarëve ose mbledhjes së informacionit. Por sfidat dhe vështirësitë hetimore nuk i arsyetojnë zvarritjet, vonesat apo ngadalësimet e pajustificueshme në kryerjen e detyrave hetimore. Kjo është një deklaratë e së drejtës më të gjerë për procedim pa vonesa të panevojshme, që u garantohet të gjitha palëve në procedurë. Paneli ka theksuar kështu se -

"E drejta për një dëgjim të drejtë dhe publik brenda një kohe të arsyeshme siç kuptohet sipas nenit 6(1) të Konventës është hartuar për të mbrojtur" të gjitha palët në procedurat gjyqësore ... ndaj vonesave të tepruara procedurale ... Përveç kësaj, në rastet penale, e drejta është e projektuar në atë mënyrë për të shmangur që personi i akuzuar të mbetet tepër gjatë në gjendje të pasigurisë lidhur me fatin e tij "[...]" (Maksutaj kundër EULEX-it, 2014-18, 12 nëntor 2015, paragrafi 57, citatet janë nga Stogmuller kundër Austrisë, aplikacioni nr.1602/62, aktgjykim i datës 10 nëntor 1969, paragrafi 5).

Në një rast të veçantë, në vlerësimin e arsyeshmërisë së kohës që merret nga autoritetet, janë identifikuar një numër faktorësh si veçanërisht të rëndësishëm, duke përfshirë këto: "Gjatë shqyrtimit të arsyeshmërisë së kohëzgjatjes së procedurës, Panelit i kërkohet të shqyrtojë rrethanat e rastit dhe i konsiderojnë këta faktorë si të rëndësishëm për atë vlerësim: (1) kompleksitetin e çështjes, (2) sjelljen e aplikantit dhe: (3) sjelljen e

administratës kompetente [...]” Maksutaj kundër EULEX-it, 2014-18, 12 nëntor 2015, paragrafi 58, dhe referencat e tij ndaj Konig kundër FRG, aplikacioni 6232/73, aktgjykimi i 28 qershorit 1978, paragrafi 99, Pedersen dhe Baadsgaard kundër Danimarkës, aplikacioni nr. 49017/99, gjykimi i 17 dhjetorit 2004, paragrafi 45; shih gjithashtu, Thomas Rüsche kundër EULEX-it, 2013-21, 11 janar 2017, paragrafët 59-65). Një shqyrtim i pasojës së vonesave për palët e përfshira mund të ofroj po ashtu dëshmi relevante për arsyeshmërinë ose ndryshe për vonesat në proces (Maksutaj kundër EULEX-it, 2014-18, 12 nëntor 2015, paragrafi 64-66 dhe referencat e cituara).

62. Duhet gjithashtu të theksohet për qëllimet këtu se të drejtat që i nënshtrohen kësaj ankese janë ndër të drejtat më të rëndësishme prej të gjitha të drejtave themelore. Ato prekin interesat thelbësore të viktimave të supozuara dhe duhet të garantohen në të gjitha rrethanat. Praktika e zhdukjes me forcë përbën një shkelje të egër të këtyre të drejtave. Kjo reflektohet, ndër të tjera, në faktin se tani konsiderohet dhe karakterizohet si një krim kundër njerëzimit, në veçanti, në Statutin e Gjykatës Ndërkombëtare Penale (Statuti i Romës, neni 7(1)(i)) dhe në Ligji mbi Dhomat e Specializuara dhe Prokuroria e Specialistëve (Ligji nr. 05/L-053) (Neni 13(1)(i)).
63. Implikimet e ndryshimeve në mandatin e Misionit pas përfundimit të mandatit ekzekutiv të Misionit në qershor të vitit 2018 dhe implikimet e tyre për qëllimin e këtij rasti trajtohen shkurtimisht më poshtë.

"Zhdukja me forcë" si një shkelje e rëndë e të drejtave themelore të viktimave

64. Praktika e zhdukjes me forcë është një nga shkeljet më të egra të të drejtave të njeriut. Ato përfshijnë shkeljen e jo një të drejte, por shumë, duke përfshirë në shumë raste, të drejtën për të vërtetën, të drejtën e njohjes si person para ligjit, të drejtën për liri dhe sigurinë e personit dhe të drejtën për të mos iu nënshtuar torturës dhe trajtimit ose dënimit tjetër të egër, çnjerëzor ose poshtërues, të drejtën për një zgjidhje efektive dhe një sjellje të tillë cenon ose përbën një kërcënim të rëndë për të drejtën e jetës. Shih, p.sh., Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendimi dhe Gjetjet, 19 tetor 2016, par. 33; Deklarata për Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukja me forcë (A/RES/47/133, 18 dhjetor 1992).
65. Veçanërisht e rëndësishme në këtë kontekst është e drejta e ankuesit për të vërtetën, d.m.th. e drejta e viktimave për të ditur se çfarë ka ndodhur me të afërmit e tyre dhe rrethanat nën të cilat ata janë zhdukur. Shih, në përgjithësi, El-Masri kundër Ish Republikës Jugosllave të Maqedonisë, aplikacioni nr. 39630/09, aktgjykimi i 12 dhjetorit 2012, par. 191-193; Desanka dhe Zoran Stanisić kundër EULEX-it, 2012-22, 11 nëntor 2015, para. 67; për aktgjykimet e Gjykatës Ndër-Amerikane të të Drejtave të Njeriut, shih p.sh. Velásquez Rodríguez kundër Hondurasit, aktgjykimi i 29 korrikut 1988, para. 181; Heliodoro Portugal kundër Panamasë, aktgjykimi i 12 gushtit 2008, para. 244; Anzualdo Castro kundër Perusë, aktgjykimi i 22 shtatorit 2009, par. 116-118; Koment i përgjithshëm mbi të drejtën për të vërtetën në lidhje me zhdukjen me forcë, Raporti i Grupit të Punës për Zhdukjet e Forcuara ose Jo të Detyrueshme, 2010, në veçanti, paragrafi 1 ('E drejta për të vërtetën në lidhje me

zhdukjet e detyruara nënkupton të drejtën për të ditur progresin dhe rezultatet e një hetimi, fatin apo vendndodhjen e personave të zhdukur, rrethanat e zhdukjeve dhe identitetin e autorit(autorëve..’), Dokumenti A/HRC/16/48; Grupi i parimeve për mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të njeriut përmes veprimit për të luftuar mosndëshkimin (E/CN.4/2005/102/Add.1), në veçanti, parimet 2-4; Orhan kundër Turqisë, nr. 25656/94, § 358, Aktgjykimi i 18 qershorit 2002, paragrafi 358; Imakayeva kundër Ruisë, Aplikacioni nr. 7615/02, Aktgjykimi i 9 nëntorit 2006, para 164; Koment i përgjithshëm mbi të drejtën për të vërtetën në lidhje me zhdukjen me forcë, raportin e grupit punues për zhdukjet me forcë ose të pavullnetshme (2010), Dokumenti A/HRC/16/48 (ribotuar në https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Disappearances/GeneralCommentsDisappearances_en.pdf, fq. 26 e tutje).

66. Për gati dy dekada, ankuesja ka jetuar me pasigurinë rreth fatit të bashkëshortit të saj, se çfarë i ka ndodhur atij dhe në cilat rrethana ai është zhdukur. Vuajtja psikologjike që rezulton nga kjo nuk është vetëm e një shkalle të madhe. Ajo është në vazhdim e sipër. Shih gjithashtu D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinovic, H.S., I.R. kundër EULEX-it, 2014-11 deri 2014-17, Vendimi për Pranueshmëri, 30 Shtator 2015, para. 78; Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendim për Pranueshmëri, 29 shtator 2015, par. 35 dhe 42. Shih gjithashtu, në kontekstin e nenit 3, GjEDNj, Kurt kundër Turqisë, vendimi i 25 majit 1998, Raportet e Vendimeve dhe Vendimeve 1998 III, par. 130-34; Khadzhaliev dhe të tjerët kundër Ruisë, Kërkesa nr. 3013/04, aktgjykimi i 6 nëntorit 2008, par. 120-121; Timurtas kundër Turqisë, aplikacioni nr. 23531/94, Aktgjykimi i 13 qershorit 2000, para. 95; Rezoluta nr. 828 e 1984, paragrafi 3 (Asambleja Parlamentare e Këshillit të Evropës); dhe Komentin e Përgjithshëm mbi nenin 17 të Deklaratës, Raportin e Grupit të Punës për Zhdukjet me forcë ose zhdukjet e pavullnetshme 2000. Dokumenti E/CN.4/2001/68 (duke iu referuar dhe komentuar nenit 17(1) të Deklaratës për Mbrojtjen e të Gjithëve Personat nga Zhdukja me Forcë). Natyra e vazhdueshme e shkeljes së të drejtave të përfshira në këtë praktikë shpjegon se detyra e autoriteteve kompetente për t'i hetuar këto është një detyrim urgjent dhe i rëndësishëm që mund të lihet mënjanë ose të shtyhet për më vonë vetëm në rrethana të kufizuara.
67. Kur bëhet fjalë për hetimin e rasteve të zhdukjes me forcë, hetimet duhet të fillojnë sa më parë që të jetë e mundur dhe vonesat të shmangen sa më shumë që të jetë e mundur. Kjo nuk është vetëm për shkak të efektit mbi të afërmit e mbijetuar. Është gjithashtu për shkak se provat do të zhduken ose do të humbasin dhe kujtesa zbehet. Prandaj vonesat në hetime mund të ndikojnë negativisht në mundësinë e një hetimi që përcakton rrethanat në të cilat një person është zhdukur dhe të sjell fajtorët para drejtësisë. Për ilustrimet e zbatimit të kësaj garancie në kontekste të ndryshme, shih në përgjithësi, Gürtekin dhe të tjerët kundër Qipros (vendimi), nr. 54879/00, GjEDNj 22 qershor 2006; Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar [GC], nr. 55721/07, GjEDNj 7 korrik 2011; Jaloud kundër Hollandës [GC], nr. 47708/08, KEDNj 20 nëntor 2014; Jelić kundër Kroacisë, nr. 57856/11, GjEDNj 12 qershor 2014; zbatuar së fundi në B. dhe të tjerët kundër Kroacisë, nr. 71593/11, GjEDNj 18 qershor 2015; Palic kundër Bosnjë dhe Hercegovinës, nr. 4704/04, GjEDNj 15 shkurt 2011; Lejla Fazlić dhe të tjerët kundër Bosnjë dhe Hercegovinës dhe 4 aplikacione të tjera

(vendim), nr. 66758/09, 66762/09, 7965/10, 9149/10 dhe 12451/10, § 37, GjEDNj 3 qershor 2014; Mujkanović dhe të tjerët kundër Bosnjë dhe Hercegovinës (vendim), nr. 47063/08, 47067/08, 47091/08, 47094/08, 47096/08, 47099/08, GjEDNj 3 qershor 2014; Nježić dhe Štimac kundër Kroacisë, nr. 29823/13, 9 prill 2015.

68. Për shkak të efektit të akteve të tilla ndaj të afërmeve të një të zhdukuri, është me rëndësi themelore që ata të përfshihen në hetimin e rasteve të tilla në masën më të madhe të mundshme. Si çështje e ligjit mbi të drejtat e njeriut, nga autoritetet hetuese kërkohet që t'i informoj viktimat e shkeljeve të të drejtave lidhur me rrjedhën e hetimit të tyre. Në fakt, kjo kërkon që ato të balancojnë të drejtën dhe interesin e viktimave për t'u informuar për progresin e hetimit me shkallën e nevojshme të fshehtësisë që një hetim mund të kërkojë me ligj. Duke iu nënshtruar konsideratave të ligjshme të konfidencialitetit dhe sigurisë, viktimat kanë të drejtë të jenë të përfshira dhe të jenë të informuar në mënyrë të mjaftueshme për procesin e hetimit. Përderisa përmbajtja e saktë e asaj që duhet t'u jepet atyre është vështirë të përcaktohet në mënyrë abstrakte, informacioni i dhënë për ata që janë të përfshirë në mënyrë më të drejtpërdrejtë nga hetimi duhet të jetë i tillë që t'u mundësojë atyre të binden se çështja po shqyrtohet siç duhet dhe se të gjitha përpjekjet përkatëse dhe të arsyeshme janë duke u bërë për të përcaktuar fatin e të afërmeve të tyre dhe për të identifikuar ata që janë përgjegjës për të. Shih, në përgjithësi, Dešanka dhe Zoran Stanisić kundër EULEX-it, 2012-22, 11 nëntor 2015, para. 66, duke iu referuar L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, 11 nëntor 2015, par. 60-61, 72-73; Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë, Kërkesa nr. 21689/93, aktgjykimi i 6 prillit 2004, para. 311-314, Isayeva kundër Rusisë, aplikacioni nr. 57950/00, aktgjykimi i 24 shkurtit 2005 par. 211-214; Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar, Kërkesa nr. 55721/07, 7 korrik 2011, par. 167.
69. Ky detyrim për t'i mbajtur të informuar viktimat në lidhje me përpjekjet hetimore është veçanërisht e rëndësishme në një rast që ka përfshin ndonjë zhdukje me forcë, pasi të afërmit e mbijetuar nuk mund të kenë burim tjetër informacioni lidhur me këtë çështje dhe do të vazhdojnë të jetojnë me shpresën se fati i të afërmeve të tyre një ditë do të sqarohet. Pra kjo përbën një detyrim që autoritetet kompetente hetimore nuk duhet të lejohen që lehtësisht ta lënë anash ose injorojnë.

Rastet e "zhdukjes me forcë" në kontekstin e mandatit të Misionit

70. ShM-ja nuk e konteston që Misioni ishte kompetent për të hetuar këtë rast. Është e qartë nga hapat e ndryshëm të ndërmarrë nga Misioni se ai e konsideronte veten kompetent për të shqyrtuar këtë rast dhe, siç ndodhi, edhe për ta ndërprerë atë. Kjo gjithashtu del nga fakti se ai ka mbajtur në kujdestari dosjen e lëndës në lidhje me këtë rast deri në përfundimin e mandatit ekzekutiv të Misionit.
71. Paneli tashmë ka vendosur që këto lloj rastesh hyjnë në kuadër të mandatit ekzekutiv dhe kompetencës hetimore/prokuroriale të Misionit. Shih, p.sh., D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. kundër EULEX-it, 2014-11 deri 2014-17, Vendim për Pranueshmëri, 30 Shtator 2015; Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendim për Pranueshmëri, 29

Shtator 2015; L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, vendimet dhe të gjeturat, 11 nëntor 2015. Kur akte të tilla janë kryer në kontekstin e një konflikti të armatosur, siç ishte rasti në këtë rast, sjellja në fjalë mund të cilësohet si krim lufte, krime kundër njerëzimit ose krime me bazë etnike, mbi të cilat Misioni kishte kompetencë specifike dhe të qartë juridiksionale nën mandatin e atëhershëm të tij në fuqi. Në përgjithësi shih nenin 3 (d) të veprimit të përbashkët të Këshillit. Shih gjithashtu Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, 19 tetor 2016, par. 44-46. Në D.W. e tutje, Paneli në lidhje me këtë çështje ka thënë si në vijim:

“Ka pasur një mundësi shumë reale që këto krime dhe shkeljet shoqëruese të të drejtave të bazoheshin në konsiderata etnike ose fetare duke shkuar më tej në territorin e juridiksionit mbi të cilin Misioni ka kompetencë. Në një mjedis pas konfliktit ku marrëdhëniet etnike dhe fetare mund të jenë ende të tensionuara dhe të brishta, raste të tilla kanë përparësi të dukshme hetimore. Kjo përsëri nuk duket nga procesverbali se është konsideruar relevante për përcaktimin e "rrethanave të jashtëzakonshme" nga ana e Misionit”.

D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., dhe I.R. kundër EULEX-it, 2014-11 deri 2014-17, 19 tetor 2016, par. 83 e tutje, në veçanti par. 85.

72. Hetimi i këtyre rasteve jo vetëm që ishte pjesë e mandatit të Misionit, por ishte një element thelbësor dhe themelor i tij. Në *L.O. kundër EULEX-it*, Paneli theksoi kështu se "mund të ketë shumë pak mospajtim në atë se hetimi i fatit të të zhdukurve - pavarësisht nga feja apo përkatësia etnike - duhet të jetë dhe duhet të mbetet prioritet operativ për EULEX-in si Mision i sundimit të ligjit për të cilin duhet të sigurohet me burime adekuate "(L.O. kundër EULEX-it, rasti nr. 2014-32, Vendimi dhe Gjetjet, 11 nëntor 2015, paragrafi 47). Rasti aktual do të vlerësohet në bazë të kësaj.
73. Paneli gjithashtu njofton dhe tërheq vëmendjen për rastet e mëparshme që kanë të bëjnë me rastet e zhdukjes me forcë. Shih për shembull, Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendim për Pranueshmëri, 29 shtator 2015, par. 34-39; D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinović, H.S., I.R. kundër EULEX-it, 2014-11 deri 2014-17, Vendim për Pranueshmëri, 30 shtator 2015, par. 72-76; L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, Vendimi dhe Gjetjet, 11 nëntor 2015, par. 43-47 dhe 59-65; Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendim dhe Gjetjet, 19 tetor 2016, paragrafi 47; D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinovic, H.S., I.R. kundër EULEX-it, 2014-11 deri 2014-17, Vendimi dhe Gjetjet, 19 tetor 2016, par. 58, 60, 62-65, 81-82.
74. Shqyrtimet e mësipërme do të shërbejnë për të vlerësuar përpjekjet e bëra nga Misioni në lidhje me këtë rast dhe nëse ato mund të thuhet se janë në përputhje me mandatin e përgjithshëm të Misionit dhe obligimet ndaj të drejtave të njeriut.

Sjellja e Misionit në lidhje me rastin në fjalë

75. Për arsyet e përshkruara më sipër, Misioni nuk duhet të vlerësohet sipas standardeve të përsosura. Misioni është përballur në atë kohë me një mjedis sfidues të pas konfliktit. Burimet e tij ishin të kufizuara dhe, në disa aspekte, joadekuate ndaj detyrës dhe pritshmërive. Kjo kërkonte që Misioni të bënte zgjedhje dhe t'u jepte përparësi përpjekjeve të caktuara mbi të tjerët. Për më tepër, mënyra në të cilën UNMIK-u kishte bërë përpjekjet e veta "hetuese" dhe transferimin e dosjeve të lëndëve nga UNMIK-u tek EULEX-i ka komplikuar në masë të madhe punën e këtij të fundit. Si përgjigje, Misioni ka investuar kohë, burime dhe energji në rishikimin e këtyre shënimeve dhe duke u përpjekur t'i kuptonte ato.
76. Sidoqoftë, këto përpjekje nuk kanë bërë shumë për të mbrojtur dhe garantuar efektivitetin e të drejtave themelore të ankueses dhe bashkëshortit të saj. Paneli ka identifikuar dy mangësi kryesore në sjelljen e Misionit që kanë rezultuar ose kanë kontribuar në shkeljen e të drejtave të parashtruesit të ankesës dhe atë të bashkëshortit të saj:
- i. Dështimi për të hetuar plotësisht dhe me zell çështjen; dhe
  - ii. Dështimi për të përfshirë dhe informuar në mënyrë të mjaftueshme viktimat.
77. Sa i përket hetimit të këtij rasti, Paneli thekson si vijon. Sa i përket Misionit, ky rast mbulon një periudhë përafërsisht nëntëvjeçare, nga marsi 2009 deri në qershor 2018. Më 14 shtator 2008, rasti u rishikua nga UNMIK-u dhe u përpilua një 'Raport për shqyrtimin e analizës së rastiit', duke treguar se rasti duhet të mbahet në pritje 'në pritje të informacioneve të mëtejshme'. Nuk është e qartë saktësisht se në cilën datë ishte transferuar dosja nga UNMIK-u tek EULEX-i. Megjithatë, një vlerësim fillestar i çështjes nga një prokuror i EULEX-it është bërë më 6 mars 2009. Më 20 korrik 2009, prokurori i EULEX-it lëshoi një 'Kërkesë për të kryer hetime'. Më 11 janar 2011, Njësia për Hetimin e Krimeve të Luftës në EULEX (NjHKL) shqyrtoi rastin përsëri. Më 3 dhjetor 2013, një prokuror i EULEX-it në PSRK shqyrtoi përsëri dosjen e lëndës dhe lëshoi një 'Hedhjen poshtë të raportit penal' bazuar në pikëpamjen se nuk kishte "asgjë në dosjen e lëndës, që mund të sugjeronte ndonjë veprim të mundshëm hetimor". Çështja mbeti aktive deri më 14 maj 2018, kur dosja e lëndës që lidhej me zhdukjen e z. Miladinović ishte transferua në institucionet e Kosovës.
78. Siç u tha më lart, më 1 dhjetor 2015, Misioni mori një letër nga ankuesja e datës 1 nëntor 2015 dhe më 31 dhjetor 2015, një përgjigje nga Misioni së bashku me një kopje të 'Hedhjes poshtë të raportit penal' iu ishte dërguar ankueses (shih, supra, paragrafi 37).
79. Dosjet e lëndëve të mbajtura nga EULEX-i nuk përmbajnë asnjë indikacion se EULEX-i më tej ka kontaktuar UNMIK-un pas pranimit të dosjes. ShM-ja gjithashtu tregoi se Misioni nuk kërkoi të kontaktojë ndonjë subjekt tjetër të përfshirë në këtë çështje (p.sh. KNKK, UNMIK-un, etj.) me qëllim të marrjes së informacionit që mund të kishte në lidhje me këtë rast.

80. Në bazë të të dhënave nuk ka asnjë indikacion se Misioni ka kërkuar të kontaktonte ankuesen ose të afërmit e tjerë të viktimave gjatë hetimit të këtij rasti ose t'i mbajtur të informuara për këtë çështje (përveç letrës së tij të datës 22 dhjetor 2015, shih paragrafin 78 lart). Misioni shpjegoi se 'Hedhja poshtë e raportit penal' nuk iu ishte dërguar ankuseses për shkak të 'situatës politike' 'në atë kohë dhe se dërgimi i dokumenteve me "Republika e Kosovës" ishte *de facto* e pamundur në atë kohë. Nuk ka asnjë indikacion për këtë se në të vërtetë ishte bërë përpjekje nga ana e Misionit ose që ishin shqyrtuar mjete të tjera të mundshme që të bëhej dërgimi (duke përfshirë telefonin, faksin ose postën elektronike).
81. Ndërmjet 20 korrikut 2009, kur një prokuror i EULEX-it kërkoi hapjen e hetimit në këtë rast dhe 3 dhjetor 2013 kur çështja u mbyll nga EULEX-i në bazë të asaj se nuk kishte asgjë në dosjen e lëndës për të justifikuar ndonjë hetim (parashtrimet e ShM-së në lidhje me pranueshmërinë, 22 maj 2018, faqe 1), nuk ka asnjë indikacion në lidhje me ndonjë përpjekje që është bërë nga Misioni për të hetuar këtë rast. Prandaj, fakti se rasti nuk garantonte një hetim ishte rezultat, të paktën pjesërisht, i dështimit të vetë Misionit për të provuar dhe hetuar këtë rast. Procesverbali nuk sugjeron që EULEX-i kishte intervistuar ose kërkuar të intervistonte ndonjë dëshmitar (potencial) në lidhje me atë rast. As nuk ka ndonjë indikacion se ata kanë kërkuar të intervistonin ndonjë nga të afërmit e të zhdukurve. Nuk ka asnjë kërkesë të dukshme në procesverbalin e këtij rasti se Misionit ka kërkuar ndihmën e ndonjë organizate tjetër që mund të ketë pasur informacione lidhur me këtë rast.
82. Kjo situatë është edhe më e pafat për faktin se vëmendja e Misionit në këtë rast duhej të ishte tërhequr nga vendimi i PKDNJ-së si dhe nga letra e ankuesit të datës 1 dhjetor 2015 (shih përsëri, paragrafin 78 më lart). Përkundër kësaj përpjekjeje, Misioni ende nuk ka vepruar, duke e lënë këtë çështje në mënyrë të pa hetuar dhe me sa duket duke injoruar të drejtën e ankuseses për të vërtetën, të drejtën për një mjet efektiv juridik dhe të drejta të tjera që lidhen me zhdukjen e bashkëshortit të saj.
83. Fakti që shkelja e të drejtave të ankuseses ishte (dhe është) e vazhdueshme, nuk është e parëndësishme këtu. Shih, në përgjithësi, Organizata e Kombeve të Bashkuara, Grupi Punues për Zhdukjet me Forcë ose Jo të Detyrueshme, Komenti i përgjithshëm mbi zhdukjen me forcë si krim i vazhdueshëm (<https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Disappearances/GC-EDCC.pdf>). Kjo do të thotë se, për gati një dekadë, ankuesja shpresonte - dhe kishte të drejtë të priste - që Misioni të shqyrtonte këtë rast dhe ta hetonte atë siç duhej. Çdo ditë e këtij dhjetëvjeçari, ankuesja ka vazhduar të jetë viktimë e shkeljes së të drejtave të saj që rezultojnë nga dështimi i Misionit për ta bërë këtë. Pasojat për të janë të rënda dhe duhet të pranohen si të tilla.
84. Fakti që UNMIK-u e konsideronte rastin "të mbyllur" nuk ishte relevante ndaj detyrimeve të veta të Misionit. Ato nuk duhej të përcaktoheshin nga UNMIK-u. Për më tepër, fakti që mbetjet e një viktime janë gjetur nuk i japin fund detyrimit për të hetuar, i cili në fund ka për qëllim të sjellë autorët para drejtësisë dhe të sjellë drejtësinë (dhe të vërtetën) tek viktimat. Në vend të kësaj, një detyrim i tillë vazhdon të ekzistojë për aq kohë sa fati i viktimës së zhdukjes me forcë mbetet i paqartë:

“Paragrafi 6 i nenit 13 [të KNDCP] parasheh që: “Një hetim, në përputhje me procedurat e përshkruara më sipër, duhet të jetë në gjendje të kryhet për aq kohë sa fati i viktimës së zhdukjes me forcë mbetet i paqartë”. Obligimi që të vazhdohen hetimet për sa kohë që fati dhe vendndodhja e të zhdukurve nuk janë të qarta, është pasojë e natyrës së vazhdueshme të zhdukjeve me forcë (shih komentin e përgjithshëm të Grupit të Punës për nenin 17 dhe komentin e tij të përgjithshëm mbi zhdukjen me forcë si të drejta të vazhdueshme njerëzore shkelje dhe krim i vazhdueshëm)”.

Komenti i përgjithshëm mbi të drejtën për të vërtetën në lidhje me zhdukjen me forcë, Raportin e Grupit të Punës për Zhdukjet me forcë ose jo të detyrueshme (2010), Dokumenti A/HRC/16/48, paragrafi 4.

85. Gjithashtu, Misioni nga vendimi i PKDNj-së e ka ditur që sjellja e UNMIK-ut në këtë rast ishte joadekuate, gjë që gjithashtu ishte theksuar nga përpjekjet e vazhdueshme të ankueses për të kërkuar të vërtetën dhe për ta bërë Misionin që t'i përmbushte detyrimet e veta. Në asnjë moment Misioni nuk i ka thënë ankueses se ishte jokompetent për ta bërë këtë ose nuk do ta hetonte këtë rast.
86. Dështimi i dytë i Misionit që ka kontribuar në shkeljen e të drejtave të ankueses është dështimi i tij për ta mbajtur atë të informuar rreth hapave të ndërmarrë në lidhje me këtë rast. Një kërkesë e tillë është një element i domosdoshëm i mbrojtjes së të drejtave të viktimave në hetimin e një rasti të tillë. Shih, për shembull, Dešanka dhe Zoran Stanisić kundër EULEX-it, 2012-22, 11 nëntor 2015, par. 66, duke iu referuar L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, 11 nëntor 2015, par. 60-61, 72-74; Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë, Kërkesa nr. 21689/93, aktgjykimi i 6 prillit 2004, par. 311-314, Isayeva kundër Rusisë, aplikacioni nr. 57950/00, aktgjykimi i 24 shkurtit 2005 par. 211-214; Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar, Kërkesa nr. 55721/07, 7 korrik 2011, par. 167.
87. Ky detyrim është veçanërisht i rëndësishëm në kontekstin e incidenteve të zhdukjes me forcë kur viktimat vuajnë emocionalisht nga mungesa e informacionit lidhur me fatin e të dashurve të tyre. Duke theksuar të drejtën e viktimave për të vërtetën në këtë kontekst, Komenti i Përgjithshëm i Grupit të Punës për zhdukjet me forcë thotë në lidhje me këtë çështje si në vijim:

“Neni 13 i Deklaratës njih obligimin e shtetit për të hetuar rastet e zhdukjeve me forcë. Paragrafi 4 i nenit 13 specifikon se "gjetjet e një hetimi të tillë duhet të vihen në dispozicion në bazë të kërkesës për të gjithë personat e interesuar, përveçse nëse kjo do të rrezikonte një hetim penal që është duke vazhduar”. Në dritën e zhvillimeve që kanë ndodhur që nga viti 1992, Grupi i Punës konsideron se kufizimi në pjesën e fundit të këtij paragrafi duhet të interpretohet ngushtë. Në të vërtetë, të afërmit e viktimave duhet të lidhen ngushtë me një hetim në rastin e zhdukjes me forcë. Refuzimi për të dhënë informacion është një kufizim e së drejtës për të vërtetën. Një kufizim i tillë duhet të jetë në mënyrë proporcionale me qëllimin e vetëm legjitim: për

të shmangur rrezikimin e një hetimi penal në vazhdim. Refuzimi për të siguruar ndonjë informacion ose për të mos komunikuar fare me të afërmit, me fjalë të tjera është një refuzim i plotë, është shkelje e së drejtës për të vërtetën. Sigurimi i informacionit të përgjithshëm mbi çështjet procedurale, siç është fakti që çështja i është dhënë gjykatësit për shqyrtim, është i pamjaftueshëm dhe duhet të konsiderohet shkelje e së drejtës për të vërtetën. Shteti ka për detyrë që çdo person i interesuar të njohë hapat konkrete të ndërmarra për të sqaruar fatin dhe vendndodhjen e personit. Një informacion i tillë duhet të përfshijë hapat e ndërmarrë në bazë të dëshmimeve të ofruara nga të afërmit ose dëshmitarët e tjerë. Përderisa nevoja për një hetim penal mund të justifikoj kufizimin e bartjes së informacionit të caktuar, duhet të ketë një mjet juridik në legjislacionin vendor që të shqyrtohet një refuzim të tillë për të siguruar informacionin për të gjithë personat e interesuar. Ky rishikim duhet të jetë i disponueshëm në kohën e refuzimit fillestar për të dhënë informacione dhe më pas në mënyrë të rregullt për të siguruar që arsyeja se nevoja, e cila ka qenë ngritur nga autoriteti publik që të refuzojë të komunikojë, mbetet e pranishme”.

Komenti i përgjithshëm mbi të drejtën për të vërtetën në lidhje me zhdukjen me forcë, Raportin e Grupit të Punës për zhdukjet me forcë ose jo të detyrueshme (2010), Dokumenti A/HRC/16/48, par. 3.

88. Misioni nuk ka dhënë ndonjë shpjegim për dështimin që ta mbante ankuesen (ose ndonjë të afërm të ngushtë të viktimës së drejtpërdrejt) të informuar në lidhje me këtë rast, përveç letrës së saj të datës 22 dhjetor 2015 që erdhi si përgjigje ndaj hetimit të ankueses. Ky dështim kontribuoi në shkeljen e të drejtave të ankueses, përderisa shtoi gjendjen e pasigurisë në të cilën ajo e gjeti veten.
89. Kur transferoheshin dosja e lëndës në lidhje me këtë rast tek autoritetet e Kosovës, Misioni mori hap pozitiv për t'i sugjeruar këtyre autoriteteve lidhur me atë se çfarë të bënin për të dhe sugjeroi masa specifike hetimore që ata mund të ndërmerrnin (shih më lart, paragrafi 46). Përderisa të përshëndetura dhe të mirëpritura, veprimet e Misionit në kohën e dorëzimit të çështjes tek autoritetet vendore ishin shumë vonë. Nëse diçka, ajo theksoi dijeninë e Misionit në lidhje me të metat e veprimeve të veta dhe dështimin për të kryer këto hapa themelor hetimor. Të drejtat e ankueses - dhe të afërmit të tij ishin shkelur për një dekadë apo më shumë dhe ftesat dhe sugjerimet e Misionit për autoritetet vendore deri më tani kanë qenë pa efekte të dukshme. Prandaj, të drejtat e ankueses vazhdojnë të shkelen edhe pse Misioni nuk është më në gjendje që ta trajtojë në mënyrë efektive këtë si rezultat i ndryshimit në natyrën e përgjegjësive të tij.
90. Paneli nuk ka gjetur indikacione në shënime që do të kishin parandaluar Misionin të ndërmerre hapat themelor hetimor të cekura më sipër (në veçanti, për të intervistuar të afërmit e viktimës së drejtpërdrejtë, për të pyetur organizata të tjera, për të kërkuar që t'i intervistoj ata që mund kanë pasur informacione rreth rrethanave të zhdukjes së tij dhe vendndodhjen e mundshme të eshtrave të tij).

Mandati i ri, i reduktuar i Misionit

91. Mandati i ri i Misionit ka ulur ndjeshëm aftësinë e Misionit për të ndikuar në hetimin e rasteve penale, përfshirë këtu edhe këtë lëndë. Roli i tij monitorues nuk i mundëson të kërkojë fillimin e një hetimi, as nuk i jep atij fuqi për të vendosur rreth zhvillimit të tij. Përveç nëse është e pakuptimtë, ky rol duhet megjithatë të lejojë që Misioni të raportojë mbi dështimet e pashpjegueshme, arbitrare ose të pajustificuara nga autoritetet për të përmbushur detyrimet e tyre themelore ndaj të drejtave të njeriut. Hetimi i rasteve të tilla si ky tani bie brenda asaj pritje themelore.
92. Paneli konsideron se ndryshimi në natyrën e mandatit të Misionit nuk e largon Misionin nga detyrimi i tij për të korrigjuar sa më shumë që të jetë e mundur efektet e shkeljeve për të cilat është përgjegjës.
93. Në bazë të kësaj, Paneli do të rekomandojë që Misioni duhet të ndërmarrë hapa për të kërkuar nga autoritetet se çfarë hapash, nëse ka pasur, janë duke u ndërmarrë për të hetuar këtë rast dhe për të raportuar tek autoritetet kompetente në Bruksel, nëse bëhet e qartë se autoritetet nuk po përmbushin detyrimet e tyre në këtë drejtim. Duke dështuar për të mbrojtur të drejtat e ankueses për gati një dekadë, Paneli fuqishëm rekomandon që Misioni duhet të ndërmarrë hapa për të bërë ndryshime dhe riparimin e këtyre shkeljeve.

Pasoja mbi të drejtat e ankueses dhe të drejtave të bashkëshortit të saj

94. Neni 2 i Konventës mbron një nga të drejtat më themelore të njeriut, përkatësisht të drejtën për jetë. Kjo e drejtë mbrohet nën një shumëllojshmëri të instrumenteve të të drejtave të njeriut dhe përbën një element bazë, themelor të mbrojtjes minimale të të drejtave të njeriut që i detyrohet ndonjë individ. Kjo ka vetëm disa përjashtime të kufizuara. Shih në përgjithësi komentimin e përgjithshëm nr. 36 (2018) në nenin 6 të Konventës Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike, mbi të drejtën e jetës, CCPR/C/GC/36, 30 tetor 2018 (https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/Shared%20Documents/1_Global/CCPR_C_G_C_36_8785_E.pdf) (në tekstin e mëtejshëm, "Komentim i përgjithshëm 36").
95. Më e rëndësishme për qëllimet aktuale, kjo e drejtë imponon një detyrim procedural nga ana e shtetit ose autoritetit kompetent për të hetuar kur ata e dinë apo duhet të kenë pasur dijeni rreth privimeve potencialisht të paligjshme të jetës, dhe kur është e përshtatshme, për të ndjekur penalisht incidente të tilla, duke përfshirë pohimet e përdorimit të tepruar të forcës me pasoja vdekjeprurëse. Në përgjithësi shih Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, vendimet dhe të gjeturat, 19 tetor 2016; D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinovic, H.S., I.R. kundër EULEX-it, 2014-11 deri 2014-17, Vendim për Pranueshmëri, 30 Shtator 2015; Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendim për Pranueshmëri, 29 Shtator 2015; Nydia Erika Bautista de Arellana kundër Kolumbisë, Komunikata nr. 563/1993, Pamjet e Komitetit për të Drejtat e Njeriut, 27 tetor 1995 par. 8.6; McCann dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar, aktgjykimi i 27 shtatorit 1995, Seria A nr. 324, par. 161; Assenov dhe të tjerët kundër Bullgarisë, aktgjykimi i 28 tetorit 1998, Raportet e aktgjykimeve dhe vendimeve

1998-VIII, par. 102;); Nachova dhe të tjerët kundër Bullgarisë, aplikacioni nr. 43577/98 dhe 43579/98, aktgjykimi i 6 korrikut 2005, par. 110; Hugh Jordan kundër Mbretërisë së Bashkuar, Kërkesa nr. 24746/94, aktgjykimi datës 4 maj 2001, par. 105; Komentim i përgjithshëm 36, par. 27.

96. Hetimet dhe ndjekjet penale të privimeve potencialisht të paligjshme të jetës duhet të ndërmerren në përputhje me standardet përkatëse ndërkombëtare dhe duhet të synojnë të sigurojnë që përgjegjësit të sillen para drejtësisë, të promovojnë llogaridhënien dhe parandalimin e mosndëshkimit, të shmangin mohimin e drejtësisë dhe të bëjnë të nevojshme mësimet për rishikimin e praktikave dhe politikave me qëllim të shmangies së shkeljeve të përsëritura. Në përgjithësi shih Komentin e përgjithshëm 36, par. 27 dhe referencat e cituara.
97. Gjithashtu relevante për rastin në fjalë është neni 3 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, i cili parasheh që askush nuk duhet t'i nënshtrohet torturës ose trajtimit ose dënimit çnjerëzor ose poshtëruës. Një ndalim dhe garanci e ngjashme është dhënë në shumë instrumente të tjera të të drejtave të njeriut, përfshirë nenin 7 të Konventës Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike. Kjo është përsëri një e drejtë themelore me rëndësi të madhe që duhet të mbrohet në të gjitha kohërat dhe rrethanat.
98. Është pranuar në jurisprudencën e Panelit dhe në praktikën e organeve të tjera të të drejtave të njeriut se trauma emocionale që mund të rezultojë për të afërmit e një të zhdukuri nga mungesa e informacionit në lidhje me fatin e të afërmit të tyre mund të arrijë pragun e seriozitetit që kërkon kjo garanci. Shih, p.sh., L.O. kundër EULEX-it, 2014-32, vendimet dhe të gjeturat, 11 nëntor 2015; D.W., E.V., F.U., G.T., Zlata Veselinovic, H.S., I.R. kundër EULEX-it, 2014-11 deri 2014-17, Vendim për Pranueshmëri, 30 Shtator 2015; Sadiku-Syla kundër EULEX-it, 2014-34, Vendim dhe Gjetjet, 19 Tetor 2016. Shih gjithashtu Deklaratën mbi Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukja me forcë (cituar më lart në paragrafin 64), paragrafi i 5 Preambulave (duke vënë në dukje se zhdukja me forcë shkakton "ankth dhe (...) përbën një shkelje të rregullave të së drejtës ndërkombëtare që garantojnë, (...) të drejtën për të mos iu nënshtuar torturës dhe trajtimeve të tjera mizore, trajtimit çnjerëzor ose poshtëruës"); dhe Komenti i përgjithshëm mbi të Drejtën për të Vërtetën në lidhje me zhdukjet me Forcë, Raportin e Grupit të Punës për Zhdukjet me forcë, 2010. Dokumenti A/HRC/16/48, par. 4.
99. Sipas mendimit të Panelit, dështimi i Misionit për t'i zbatuar qoftë edhe hapat më themelor hetimor për një kohë të gjatë dhe dështimi i tij për të informuar në mënyrë të duhur ankuesen në lidhje me faktin se hetimi i këtij rasti ishte ndërprerë në mënyrë efektive, të gjitha kanë kontribuar në shkeljen e të drejtave të ankuesve sipas nenit 2 të Konventës për ta hetuar këtë çështje në mënyrë të plotë dhe me zell nga ana e Misionit.
100. Këto dështime dhe lëshime gjithashtu kanë kontribuar në shkeljen e të drejtave të ankueses sipas nenit 3 të Konventës dhe ka kontribuar në traumën emocionale dhe psikologjike që kishte rezultuar nga mosdija e asaj që i kishte ndodhur bashkëshortit të saj. Kjo traumë

është e rëndë, konstante dhe e vazhdueshme. Natyrisht nuk është vetëm pasoja e sjelljes së Misionit, mirëpo Paneli nuk është kompetent për të marrë vendime lidhur me përgjegjësinë e UNMIK-ut në këtë drejtim. Sidoqoftë, dështimi i UNMIK-ut, sado serioz, nuk do të justifikonte vetë Misionin. Prandaj, gjetjet e bëra këtu janë të kufizuara në ato akte dhe dështime të Misionit që kontribuan në shkeljen e të drejtave të ankueses dhe të bashkëshortit të saj, duke marrë parasysh sfidat e lartpërmendura me të cilat Misioni ishte ballafaquar në atë kohë.

101. Në bazë të konstatimeve të bëra më lart në lidhje me nenet 2 dhe 3 të Konventës, nga Paneli nuk kërkohet që poashtu të bëjë gjetje në lidhje me nenin 8 dhe 13 të Konventës. Sidoqoftë, Paneli do të vinte në dukje se sjellja që i ngarkohet Misionit duket *prima facie* të ketë ndikuar negativisht në të drejtat e ankueses për jetën familjare dhe të drejtën e saj për një zgjidhje efektive. Për shkak të konstatimeve të tij në lidhje me nenin 2 dhe 3 të Konventës, Paneli nuk do të bëjë gjetje të qarta në lidhje me shkeljen e këtyre të drejtave nga ana e Misionit.
102. Duke u bazuar në çfarë u cek më sipër, Paneli ka konstatuar se Misioni ka shkelur të drejtat e ankueses dhe bashkëshortit të saj sipas nenit 2 (pjesa procedurale) dhe nenit 3 të Konventës.

PËR KËTO ARSYE, PANELI NJËZËRI

Konstaton se Misioni ka shkelur të drejtat e ankueses dhe të bashkëshortit të saj, siç garantohet me nenin 2 (pjesën procedurale) dhe 3 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut;

Në bazë të kësaj, Paneli nuk e konsideron të nevojshme të merr vendim në lidhje me shkeljet e mundshme nga Misioni i neneve 8 dhe 13 të Konventës;

Vëren se, në bazë të shënimeve në dispozicion të Panelit, shkelja e së drejtës së ankueses mund të jetë duke vazhduar; dhe për këtë arsye,

Rekomandon si në vijim:

- i. Duke marrë parasysh rëndësinë e shkeljeve nën shqyrtim, Paneli fton shefen e Misionit të shqyrtojë me kujdes mundësinë dhe nevojën që Misioni të pranojë shkeljen e ankueses dhe të drejtave të bashkëshortit të saj të kryer nga Misioni;
- ii. Paneli gjithashtu fton shefen e Misionit të shqyrtojë se cilat veprime, brenda mandatit të tij të tanishëm, mund të ndërmerren për të kontribuar në përpjekjet që po merren në lidhje me këtë rast, për t'u siguruar se fati i të afërmit të ankueses të vërtetohet dhe se autorët të sillen para drejtësisë;

- iii. Paneli më tej rekomandon që EULEX-i t'u kërkojë autoriteteve kompetente vendore në Kosovë që të ndërmarrin të gjitha hapat e mundshëm për të siguruar që hetimi penal në lidhje me zhdukjen e z. Miladinović të vazhdojë në përputhje me nenet 2 dhe 3 të KEDNj-së në mënyrë që autorët e veprave të mund të sillen para drejtësisë. Posaçërisht, Paneli fton Misionin të hetojë nëse këto autoritete kanë ose planifikojnë t'i zbatojnë masat hetimore të sugjeruara nga Misioni në kohën e transferimit të dosjes së lëndës në këtë rast.
- iv. Misioni duhet të vazhdojë të monitorojë zhvillimet në këtë rast dhe të shtyjë autoritetet vendore për ta hetuar atë. Nëse Misioni përcakton se autoritetet nuk janë të gatshme ta bëjnë këtë, duhet ta raportojnë këtë fakt tek autoritetet më të larta politike.
- v. Paneli rekomandon që ky vendim t'i komunikohet këtyre autoriteteve dhe të shpërndahet në të gjitha organet përkatëse të Misionit.

Kërkon nga shefja e Misionit të informojë Panelin për hapat e ndërmarrë për zbatimin e rekomandimeve të Panelit dhe për ta bërë këtë jo më vonë se më 16 shtator 2019.

Për Panelin

Z. Guénaël METTRAUX
Kryesues

Znj. Anna BEDNAREK
Anëtare